

17.11x23.05	1	3	עמוד	ידיעות אחרונות - כותרת	21/09/2022	83247095-8
דיניות ואסטרטגיה בהבניתחומי הרצליהאוניברסיטת רייכמן - 84260						

22.09.21

מאמרי ידיעות אחרונות

עמוס גלעד ומיכאל מילשטיין

רעש מוסוכן, שקט מוסוכן

גל ההסלמה עשוי לקטון בהדרגה, כפי שקרה גם בעבר – ואז יתחוויר כי הבעיה המרכזית אינה האיזמים הביטחוניים, אלא דווקא המיזוג המתמשך בין יהודה ושומרון לישראל במישורים האזרחי והכלכלי

אלא מההתקדמות המתמשכת למציאות של מדינה אחת, תרחיש שעלול להיווצר גם ללא תכנון או רצון. בצד הפלסטיני יש תמיכה גוברת ברעיון שנתפס כאמצעי למימוש זכויות אזרחיות ובעתיד אולי אף להישג לאומי, אם וכאשר יושג רוב דמוגרפי בין הים לירדן. הנושא קיים בשיח הישראלי, אולם לא מדומיין די הצורך ולא מובן – כי בכל יום שחולף יש התקרבות לנקודת האל-חזור, שתקשה על מימוש היפרדות פיזית בעתיד.

השאלה הקריטית שצריכים לשאול מקבלי החלטות, אנשי מק"צ, ובעיקר הציבור, היא האם ניתן להמשיך ולקיים את המציאות הנוכחית לאורך זמן – גישה שבה אוזנים רבים מאלה שמתנגדים להכרעות בנושא הפלסטיני – והאם מובן כי היתוך גובר צפוי להציב את ישראל בפני צומת היסטורי, שבו יהיה עליה לבחור בין דגם שלטוני המכיל שני סוגי אזרחויות נבדלות, לבין הסכמה לאזרח את הפלסטינים החיים ביהודה ושומרון. גם אם החלת ריבונות בגדה אין משמעה המיידית מדינה דו־לאומית אלא רוב יהודי של 70-60 אחוז, מדובר יהיה בסדר רעוע – ובהמשך גם נפיץ – שיאיים על היכולת להמשיך ולקיים את ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

כחודש לפני הבחירות, הכרחי להציב את השאלות האלה במוקד הדיונים ולחייב את הפוליטיקאים למענה ברור ונקי מסיסמאות. כל ממשלה שתבחר חייבת להבין כי עליה להציב את הנושא הפלסטיני בראש מעייניה. הזמן לא יאפשר להמשיך ולתחזק את המצב הקיים באמצעים כלכליים או דרך קוסמטיקה מדינית ברוח "ניהול הסכסוך", ויחייב את מקבלי ההחלטות לגבש אסטרטגיה סדורה לטווח הארוך – ובעיקר, להיערך לקבלת הכרעות היסטוריות, דבר שבו הצטיינו האבות המייסדים ואשר לא ננקט מזה שני עשורים במדינה.

אלוף (במיל') עמוס גלעד משמש ראש המכון למדיניות ולאסטרטגיה (IPS) באוניברסיטת רייכמן; ד"ר מיכאל מילשטיין משמש ראש הפורום ללימודים פלסטיניים במרכז דיין באוניברסיטת תל-אביב וחוקר בכיר במכון למדיניות ולאסטרטגיה

שבועות האחרונים הועלה רבות הטיעון שלפיו ההסלמה במערכת הפלסטינית, מגלמת מימוש התרעה אסטרטגית שהועלתה לפני פחות מעשור, לגבי אתגרים חריפים העלולים להתפתח בפני ישראל מהכיוון הפלסטיני. ההתרעה אינה בלתי מדויקת, אך סובלת משני פערים מרכזיים: היא הועלתה פעמים רבות מדי בשנים האחרונות, ולפיכך סובלת מתסמונת "זאב־זאב", וכמו כן לא התממשו בה – עד כה לפחות – רכיביה המרכזיים, ובראשם התפרצות אינתיפאדה שלישית והתפרקות הרשות. יתרה מכך, ההסלמה הנוכחית לא שונה בחומרתה מגלי אלימות שהתרחשו במערכת הפלסטינית בעשור האחרון, וב־ווראי נופלת מאיזמי האינתיפאדה השנייה.

להתרעות אסטרטגיות שכאלה חשיבות רבה, אולם היא חורגת מהממד הביטחוני, והדיון המרכזי צריך להתנהל בזירה הציבורית וב־קרב מקבלי ההחלטות. הסיפור הגדול אינו רק העלייה ברף האלימות או חולשתה הגוברת של הרשות – הנובעת בחלקה הגדול מחוליים פנימיים שלא קשורים לאופן מדיני או לגיבוי כלכלי ישראלי – אלא אתגרים ארוכי טווח הנוטעים בחלקים במישורים האזרחי והחברתי, ועלולים להתפתח לכדי אתגר קיומי בעתיד.

גל המתיתות הנוכחי ביהודה ושומרון עשוי לקטון בהדרגה, כפי שקרה גם בעבר. או אז יתחוויר כי הבעיה המרכזית אינה בהכרח "הרעש" של האיזמים הביטחוניים, אלא דווקא השקט שמגלם מיזוג מתמשך, תת־קרקע, בין יהודה ושומרון לישראל במישורים האזרחי והכלכלי, שעלול לשמש מסד להיתוך מנהלתי ומדיני. השקט הזה מגולם במיזוג גובר בין המשקים והתשתיות דוגמת חשמל, מים, תק"שורת ותחבורה, דבר שמביא מצד אחד לשיפור בחיי הפלסטינים, אך מהצד השני מעמיק את ההיתוך בין שתי הקהילות. ההתרעה האסטרטגית האמיתית אפוא אינה מהתגברות האלימות – בין אם היא מבוצעת בידי צעירים חסרי כיוון, אנשי רשות או חמאס

